

Erhvervsministeriet
Søfartsstyrelsen
havplan@dma.dk

**DANMARKS
JÆGERFORBUND**

Danmarks Jægerforbund
Molsvej 34
8410 Rønde

Tlf. + 45 88 88 75 00

post@jaegerne.dk

29. september 2021

Vedr.: Høring af forslag til Danmarks første havplan - bekendtgørelse om Danmark havplan sag nr. 2021-51404

Søfartsstyrelsen har den 31. marts d.å. udsendt udkast til nærværende bekendtgørelse i offentlig høring, og i denne forbindelse ønsker Danmarks Jægerforbund at give følgende bemærkninger:

Jægerforbundet har set frem til, at havplanen kom i høring, da vi mener, at der i høj grad er brug for intelligent planlægning for havet. Vi har forståelse for opgavens kompleksitetsgrad, men konstaterer desværre, at havplanen efterlader os med forundring og et ønske om, at der kigges nærmere på en række elementer, som vi vil forsøge at redegøre for i det følgende

Hvem er minister for havet?

Vi kan konstatere, at arbejdet med havplanen i processen blev flyttet fra Miljøministeriet over i Søfartsstyrelsen. Uden at det skal være en kritik af Søfartsstyrelsen, så mener vi at denne opgave er så væsentlig for vores natur og miljø i havet, at denne bør ligge hos Miljøministeren.

Med Danmarks første havplan ser det mest af alt ud til, at man åbner op for en industrialisering af de danske havområder, mere end man forsøger at værne om den natur, som er under stort pres. Med denne havplan ser vi at regeringen signalerer, at erhverv prioriteres højere end havnaturen, hvilket vi finder meget beklageligt.

Økosystembaseret - eller er den?

En stor del af den drøftelse, der har været i høringsperioden, har gået på hvorvidt havplanen kan betragtes som værende økosystembaseret, og hvordan forskellige definitioner af begrebet er tolket i forhold til direktivet.

Vi ser med interesse på f.eks. Økomar projektet og undres over, hvorfor myndighederne helt har set bort fra en databaseret model, der bygger på samtlige presfaktorer. Det ville danne grundlag for en mere helhedsorienteret model for den fremtidige planlægning for havet. Ud fra den viden, der er fremlagt fra b.la. Økomar projektet må vi konstatere, at havplanen, som den ligger i udkast, ikke i vores optik er økosystembaseret, og dermed ikke lever op til direktivforpligtelserne. Den havplan, der er fremlagt, ligner mest af alt en teknisk øvelse i opstilling af hvilke erhvervsinteresser, der er på havet. Vi ser en havplan, der er lidt "gammeldags", idet der kun er planlagt for de "gamle/traditionelle" erhverv, men der kigges ikke ud fremtiden for i en bæredygtig fremtid for havet og havnaturen. Vi savner en yderligere fremtidssikring i forhold til udviklingen.

Intet samspil mellem land og vand

De elementer, der har med god økologisk tilstand og gunstig bevaringsstatus, som er målene i henholdsvis vandrammedirektivet og havstrategidirektivet, at gøre, henvises alene til det arbejde, der sker i de to direktiver. Der lader ikke til at være stor sammenhængskraft mellem de to direktiver og havplanen, hvilket vi finder

meget uheldigt. Populært sagt tænkes der ikke i land-vand løsninger via havplanen. Udledning af forskellige stoffer fra land til vand vurderes at have særlig betydning for de kystnære naturtyper, som er under stort pres. Eutrofiering er en af de største presfaktorer i havet- så derfor undrer og ærgrer det jægerforbundet meget, at der ikke gøres mere for at tænke de tre direktiver aktivt sammen.

Derudover ønsker vi at gøre opmærksom på at vi generelt gerne ser en forbedring af overvågningsprogrammerne for de marine miljøer. Der er behov for bedre overvågning både af naturtyperne og af enkelte arter. Der kommer hele tiden nye muligheder til, blandt andet overvågning med droner, hvilket vi gerne så undersøgt nærmere i forhold til at kunne bidrage til en omkostningseffektiv overvågning.

Inddragelse af interessenter og offentligheden

Der er ingen tvivl om, at for mange er planlægning for aktiviteter på havet en abstrakt størrelse. Søfartsstyrelsen har oplyst¹, at fremmødet på de informationsmøder, der er afholdt om havplanen i foråret 2021 primært bestod af repræsentanter fra forskellige organisationer. Enkelte borgere med lokale interesser f.eks. lokale fiskere mødte op, men det var svært at få deltagelse fra den almindelige borger.

I den regionale havplan, som er udarbejdet for det vestlige Kattegat, har man gennemført en lang række inkluderende elementer forud for udarbejdelsen af planen. Vi undres over at styrelsen ikke har tillagt det større vægt at få mobiliseret interesse hos befolkningen omkring den marine planlægning. Vi konstaterer at man har valgt at holde inddragelsen af offentligheden på et minimum. Forankring hos befolkningen mener vi er essentiel i denne type planlægningsopgaver, og en stor del af at kunne kalde havplanen for social bæredygtig. Vi er klar over at opgaven er svær, men vi mener den i højere grad bør være i fokus.

En havplan i delområder?

Der er variation i de udfordringer, der findes i de danske havområder. F.eks. vurderes Nordsøen på mange parametre som værende mere robust, mens flere af de indre farvande er under stort pres. Det er således også forskellige presfaktorer der bør arbejdes med i de forskellige havområder.

Hvad er begrundelsen for, at der ikke er arbejdet med regionale havplaner, hvor områdernes forskellige udgangspunkter har kunne fremstå tydeligt i forhold til den fremtidige planlægning, der er udarbejdet for området? Har denne mulighed været undersøgt og analyseret?

Store arealer reserveret til muslinger og akvakulturer

Det springer i øjnene, at omkring 4800 km² er reserveret til at dyrke muslinger og akvakulturer blandt andet med store arealudlægninger i Limfjorden og i Vejle Fjord. Selv om vi forstår, at der næppe vil etableres anlæg på alle 4800 km² sender det et kraftigt signal.

Jægerforbundet mener helt basalt, at forureningen skal standses ved kilden. I og med at der endnu er store usikkerheder omkring den reelle effekt af, hvordan muslingerne påvirker økosystemet mv., mener vi at denne udlægning af areal skal sættes på pause ind til de miljømæssige konsekvenser af farmene er kortlagte og velundersøgte videnskabeligt. Derudover mener vi, at der er reserveret for store arealer til formålet, og at arealerne ligger for tæt på kysten. Der bør etableres en kystnærhedszone indenfor hvilken, anlæggene ikke kan etableres.

¹ På konference om havplanen afholdt af marinbiologisk selskab den 6. september 2021.

Dertil kommer det, at anlæggene vil hæmme den rekreative brug af de indre farvande voldsomt, både for jægere men i den grad også for andre brugere. Særligt oplever en del, der færdes i områder med allerede eksisterende smartfarms og andre opdræt, at anlæggene er meget dårligt markerede, hvilket kan være en sikkerhedsmæssig udfordring.

Vi mener, at der kan dyrkes linemuslinger til konsum, og at fortidens syndere i fjordene og de indre farvande eventuelt kan afhjælpes ved muslingeproduktion, men at etablere nye anlæg for at kunne udlede kvælstof frem for at standse udledningen ved kilden, kan vi ikke bakke op om.

Muslingetilladelserne gives typisk for en periode på 10 år, og klagemulighederne er meget begrænsede.

Havbrug

Vi konstaterer, at der i planen er udpeget områder til havbrug. Vi mener, at der forud for udpegningen af arealerne burde være en interessentinddragelse af natur- og miljøinteressenter. Her anlægges alene en erhvervsmæssig vinkel på udpegningen.

Vi er klar over at etablering af havbrug i de udpegede områder forudsætter en konkret sagsbehandling, men det sender et signal om at disse områder er åbne for fremtidige ansøgninger. Et signal vi i jægerforbundet ikke bakker op om. Vi mener ikke, at der er plads til havbrug i de danske farvande. Dette er primært ud fra en betragtning om at der ikke er et råderum til udledning af kvælstof i de kystnære områder.

Samtidig bør det overvejes om opdræt af fisk i bure er foreneligt med Verdensmål nr. 14 om livet i havet, der omhandler en bæredygtig ramme for havets forvaltning og ressourcer. Ind til den analyse er foretaget mener jægerforbundet at udpegning af arealer til fremtidige havbrug skal tages ud af havplanen. Analysen kan yderligere medføre, at der også skal sættes et stop for aktiviteter i de eksisterende havdambrug.

Fiskeri

Jægerforbundet konstaterer at fiskeri på ingen måde er omfattet af havplanen, men at dette alene reguleres i anden sammenhæng. Undersøgelser viser, at fiskeri i nogle områder er den største presfaktor for havet, og derfor undres vi meget over, at fiskeriet ikke er medtaget på nogen måde i forhold til en økosystembaseret plan. I de indre danske farvande viser den udarbejdede regionale havplan for Kattegat, at der er bedre økonomi i den turisme, der kan være på havet, end i det fiskeri, der kan udføres. Da de rekreative elementer ikke er medtaget i havplanen, er sammenligningen selvsagt svær, men vi savner en analyse af elementerne. Nøgletal for den rekreative økonomi for havet er tilgængelige i den regionale havplan for Kattegat. Såfremt havplanen er en erhvervsplan for havet - hvorfor så helt overse et af nu- og fremtidens største erhverv i form af de rekreative aktiviteter og turisme?

Man kunne i den sammenhæng overveje, om kvoterne i fremtidens fiskeri kunne være bestemt af hvor bæredygtig en metode, der anvendes. Et sådant initiativ ville kunne være medvirkende til en omlægning til mere skånsomme metoder.

I EU's biodiversitetsstrategi 2030 er der yderligere fokus på den økosystembaserede tilgang, hvor det står beskrevet at de negative indvirkninger fra fiskeri, udvindingsaktiviteter og menneskelige aktiviteter bør reflekteres. Særligt omtales fiskeri med bundskrabende redskaber som en aktivitet, der skader havbunden og dermed økosystemet i havet. Derfor er det uhensigtsmæssigt at fiskeriet ikke overordnet set begrænses af havplanen.

Råstof

Jægerforbundet konstaterer, at der er udlagt mange og store områder til råstofindvinding, nogle også indenfor de udpegede Natura 2000 områder. Vi er klar over, at udlægning jf. havplanen forsat kræver en VVM mv. før der kan gives tilladelse til indvinding i det konkrete område.

Råstofindvinding kan medføre lokale iltsvind i de huller, der efterlades efter indvinding af havbunden, og derfor så jægerforbundet gerne, at de udpegede naturområder friholdes for råstofindvinding. Derudover ligger de udlagte områder meget kystnært. Der må kunne arbejdes med teknologiske løsninger, der muliggør indvinding af råstof på større dybder end 8 meter. Det så jægerforbundet gerne blev undersøgt nærmere. Vi anerkender, at der er stor efterspørgsel på råstof, men opfordrer generelt til genanvendelse og et bæredygtigt byggeri, der medfører reduceret udtag af råstoffer.

Klappladser

Jægerforbundet konstaterer at klappladser ikke er medtaget i havplanen og undres over, hvorfor dette er tilfældet?

Klimaforandringerne

Der er udlagt store arealer til grøn energi i form af Energiøer og havvindmølleparker i havplanen. Jægerforbundet anerkender at klimaforandringerne er en stor trussel mod den marine biodiversitet, i Danmark såvel som i resten af verden.

Klimaforandringerne kan forstærkes af eutrofiering og fysisk forstyrrelse af havbunden, der kan medføre iltsvind. Derfor er der behov for at tænke data omkring presfaktorerne sammen og se på deres kumulative effekt.

Omø Stålgrunde

Jægerforbundet mener, at udlægning af areal til en havvindmøllepark på Omø Stålgrunde i Smålandsfarvandet bør udgå af havplanen, som følge af områdets udpegningsområde som N2000 område.

Hvordan tilrettes og udvikles havplanen?

Der er ifølge Søfartsstyrelsen lagt op til en adaptiv plan idet områder, der er udlagt til et specifikt formål, ikke opfylder kriterierne mv, udlægges til generel anvendelseszone.

Men hvordan påtænkes havplanen derudover at være adaptiv? Og hvordan vil man arbejde hen mod en havplan 2.0? Det savner vi at høre myndighedernes overvejelser omkring. Problemet er måske i bund og grund, at naturen og naturressourcen er dynamisk, og det er værktøjet i form af planen ikke. Nu hvor der planlægges for flere initiativer på havet, savner vi også information om hvordan den kumulative effekt af de tiltag, der gives tilladelse til vurderes?

Spørgsmål vedrørende høringssvaret eller ved behov for uddybende kommentarer, bedes rettet til Projektleder/biolog Sabina Rohde, Afdelingen for Rådgivning og Uddannelse. Telefon: 88 88 75 43, Mail: sro@jaegerne.dk

Venlig hilsen
Danmarks Jægerforbund

Claus Lind Christensen
Formand

Direkte tlf. + 45 27 80 28 55
E-mail clc@jaegerne.dk